

Rada
Európskej únie

V Bruseli 26. januára 2024
(OR. en)

5788/24

Medziinštitucionálny spis:
2024/0012(NLE)

POLCOM 26
COMER 17
RELEX 97
DUAL USE 10
RECH 28
ENER 36
ENV 84

NÁVRH

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	25. januára 2024
Komu:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	COM(2024) 26 final
Predmet:	Návrh – ODPORÚČANIE RADY o posilnení bezpečnosti výskumu

---

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2024) 26 final.

Príloha: COM(2024) 26 final

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 24. 1. 2024
COM(2024) 26 final

2024/0012 (NLE)

Návrh

ODPORÚČANIE RADY

o posilnení bezpečnosti výskumu

DÔVODOVÁ SPRÁVA

1. KONTEXT NÁVRHU

• Dôvody a ciele návrhu

Ako sa uvádza v Európskej stratégii hospodárskej bezpečnosti uverejnenej v júni 2023¹, zvyšujúce sa geopolitické napätie na celom svete a nepriateľské hospodárske opatrenia, kybernetické útoky a útoky na kritickú infraštruktúru, zahraničné zasahovanie a dezinformácie odhalili riziká a zraniteľnosti v našich spoločnostiach, hospodárstvach a podnikoch. V niektorých prípadoch sa ukázalo, že Európa by mala byť lepšie pripravená na vyvíjajúce sa, nové a vznikajúce riziká, ktoré sa objavili v týchto náročnejších geopolitických súvislostiach.

Kritické technológie a technológie dvojakeho použitia zohrávajú v tejto súvislosti hlavnú úlohu, keďže niektorí z našich konkurentov používajú na posilnenie svojho politického, hospodárskeho a vojenského postavenia vznikajúce prelomové technológie. V dôsledku toho môžu byť európsky výskum a inovácie vystavené škodlivému vplyvu a zneužívaniu, ktoré ohrozujú našu bezpečnosť alebo porušujú naše etické normy.

Odvetvie výskumu a inovácií je osobitne zraniteľné z dôvodu svojej otvorenosti a internacionalizácie, ktoré sú jeho podstatou. Preto je na posilnenie bezpečnosti výskumu v odvetví výskumu a inovácií v celej Európe potrebný prispôsobený prístup, ktorý je silne ukotvený v akademickej slobode a inštitucionálnej autonómii, čo sú základné zásady výskumu a inovácií.

Inštitúcie vysokoškolského vzdelávania a organizácie vykonávajúce výskum sa musia orientovať v čoraz zložitejšom a napätejšom medzinárodnom prostredí. Povinnosťou EÚ je pomôcť im fungovať v tomto priestore zodpovedne a bezpečne pri plnom rešpektovaní akademickej slobody a inštitucionálnej autonómie.

V navrhovanom odporúčaní Rady sa prvýkrát ponúka spoločné vymedzenie problému a spoločného chápania naliehavosti. Poskytuje sa v ňom politické usmernenie o tom, ako má vyzerat' účinná politická reakcia, pričom sa prihliada na to, že väčšina úsilia v oblasti bezpečnosti výskumu sa týka pohybu v „sivých zónach“, v ktorých určité formy medzinárodnej spolupráce v oblasti výskumu a inovácií nemusia byť zakázané, napriek tomu sú však neželané, pretože predstavujú riziká pre bezpečnosť Únie a jej členských štátov, prípadne sú neetické.

• Súlad s existujúcimi ustanoveniami v tejto oblasti politiky

Európska stratégia hospodárskej bezpečnosti vychádza z prístupu troch pilierov: podpory hospodárskej základne a konkurencieschopnosti EÚ; ochrany pred rizikami ohrozujúcimi hospodársku bezpečnosť a partnerstva s čo najširšou škálou krajín s cieľom riešiť spoločné obavy a záujmy. Jej cieľom je poskytnúť rámec pre dôkladné posúdenie a riadenie rizík ohrozujúcich hospodársku bezpečnosť na úrovni EÚ, členských štátov a podnikov a zároveň zachovať a zvýšiť našu hospodársku dynamiku.

Komisia sa v stratégii zaviazala, že „navrhne opatrenia na zlepšenie bezpečnosti výskumu, čím sa zabezpečí systematické a dôsledné presadzovanie existujúcich nástrojov a identifikujú sa a budú sa riešiť všetky ostatné nedostatky, pričom sa zachová otvorenosť inovačného systému.“ Návrhom odporúčania Rady sa tento záväzok realizuje formulovaním hlavných

---

¹ Spoločné oznámenie Komisie a vysokého predstaviteľa o Európskej stratégii hospodárskej bezpečnosti [JOIN(2023) 20 20.6.2023] ([odkaz](#)).

zásad zodpovednej internacionalizácie a kľúčových politických oblastí na vnútroštátnej a odvetvovej úrovni, ktorých cieľom je posilniť bezpečnosť výskumu a vypracovať zoznam iniciatív na úrovni EÚ na podporu úsilia členských štátov a odvetvia.

Návrh odporúčania dopĺňa úsilie, ktoré prebieha od uverejnenia oznámenia Komisie o globálnom prístupe k výskumu a inováciám v máji 2021², a vychádza z neho. V uvedenom oznámení sa predstavuje stratégia zachovania otvorenosti v medzinárodnej spolupráci v oblasti výskumu a inovácií pri súčasnom presadzovaní rovnakých podmienok a reciprocity v zmysle základných hodnôt.

V záveroch Rady zo septembra 2021 o globálnom prístupe Rada udelila mandát na riešenie zahraničného zasahovania do výskumu a inovácií³. Na tomto základe boli prijaté významné následné iniciatívy, najmä pracovný dokument útvarov Komisie z januára 2022 o riešení zahraničného zasahovania do výskumu a inovácií⁴. Tento dokument používajú členské štáty a zainteresované strany v oblasti výskumu a inovácií ako základ na diskusiu o bezpečnosti výskumu a ako zdroj inšpirácie pri vypracúvaní vlastných prispôbených usmernení a nástrojov. Európsky parlament dokument uvítal vo svojom uznesení zo 6. apríla 2022 o globálnom prístupe⁵. Komisia takisto uľahčila partnerské učenie medzi členskými štátmi prostredníctvom vzájomného učenia sa a pripravuje online kontaktné miesto, v ktorom sa zhromaždia všetky príslušné dokumenty, správy a nástroje o bezpečnosti výskumu.

Okrem toho sa v Rade pre konkurencieschopnosť uskutočnila v máji 2023 politická debata o bezpečnosti poznatkov a zodpovednej internacionalizácii, ktorá poskytla cenné poznatky a usmernenie pre návrh.

• **Súlad s ostatnými politikami Únie**

Navrhované odporúčanie je súčasťou komplexného balíka opatrení v nadväznosti na Európsku stratégiu hospodárskej bezpečnosti z 20. júna 2023. Návrh ako taký tvorí stavebný prvok všeobecného úsilia o posilnenie celkovej hospodárskej bezpečnosti EÚ. Komisia 3. októbra 2023 prijala odporúčanie, v ktorom určuje kritické technologické oblasti pre hospodársku bezpečnosť EÚ na ďalšie posudzovanie rizík s členskými štátmi⁶. Výsledok tohto posúdenia vplyvu sa môže použiť pri ďalších opatreniach na vykonávanie Európskej stratégie hospodárskej bezpečnosti vrátane opatrení na posilnenie bezpečnosti výskumu. Prihliadne sa aj na verejnú konzultáciu, ktorá sa začala vydaním Bielej knihy o investíciách v zahraničí, a to najmä na jej prvky týkajúce sa výskumu a inovácií.

Okrem toho navrhované odporúčanie dopĺňa niekoľko ďalších iniciatív EÚ a je s nimi v súlade, konkrétne:

- úsilie v oblasti boja proti hybridným hrozbám v rámci stratégie EÚ pre bezpečnostnú úniu⁷ a Strategický kompas pre bezpečnosť a obranu⁸,

² Oznámenie Komisie o globálnom prístupe k výskumu a inováciám: Európska stratégia medzinárodnej spolupráce v meniacom sa svete [COM(2021) 252 z 18.5.2021] ([odkaz](#)).

³ Závery Rady o globálnom prístupe k výskumu a inováciám z 28.9.2021 ([odkaz](#)), najmä body 3, 11 a 23.

⁴ Európska komisia, Generálne riaditeľstvo pre výskum a inováciu, *Tackling R&I foreign interference – Staff working document* (Riešenie zahraničného zasahovania do výskumu a inovácií – pracovný dokument útvarov Komisie), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie 2022 ([odkaz](#)).

⁵ Uznesenie Európskeho parlamentu o globálnom prístupe k výskumu a inováciám, P9_TA(2022)0112 zo 6.4.2022 ([odkaz](#)).

⁶ Odporúčanie Komisie o kritických technologických oblastiach pre hospodársku bezpečnosť EÚ na ďalšie posúdenie rizík s členskými štátmi [C(2023) 6689 z 3.10.2023] ([odkaz](#)).

⁷ Oznámenie Komisie o stratégii EÚ pre bezpečnostnú úniu [COM(2020) 605 z 24.7.2020] ([odkaz](#)).

- európske pravidlá vývozu položiek s dvojakým použitím a technológie dvojakého použitia mimo EÚ stanovené v nariadení EÚ o kontrole vývozu⁹. Na pomoc inštitúciám vysokoškolského vzdelávania a organizáciám vykonávajúcim výskum Komisia v septembri 2021 vydala odporúčanie o programoch dodržiavania pravidiel, pokiaľ ide o výskum zahŕňajúci položky s dvojakým použitím¹⁰,
- balík právnych predpisov o obrane demokracie prijatý Komisiou v decembri 2023 pred európskymi voľbami v júni 2024. Cieľom balíka je riešiť hrozby zahraničného zasahovania prostredníctvom zvýšenia úrovni transparentnosti činností v oblasti zastupovania záujmov a zároveň podporiť občiansku angažovanosť a účasť občanov v našich demokraciách¹¹.

2. PRÁVNY ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

• Právny základ

Iniciatíva patrí do oblasti politiky „výskum a technologický rozvoj“, v ktorej si EÚ a jej členské štáty delia právomoci v súlade s článkom 4 ods. 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ). Navrhované odporúčanie Rady je založené na článku 182 ods. 5 v spojení s článkom 292 ZFEÚ.

V súlade s článkom 182 ods. 5 ZFEÚ majú Európsky parlament a Rada v súlade s riadnym legislatívnym postupom a po porade s Hospodárskym a sociálnym výborom možnosť ustanoviť opatrenia potrebné na uskutočnenie európskeho výskumného priestoru ako doplnok k činnostiam plánovaným v rámci viacročného rámcového programu.

Článok 292 ZFEÚ poskytuje Rade právny základ na prijímanie odporúčaní na základe návrhu Komisie.

Touto iniciatívou sa nenavrhuje rozšírenie regulačnej právomoci EÚ ani povinných záväzkov členských štátov. Členské štáty sa na základe svojej vnútroštátnej situácie rozhodnú, ako budú toto odporúčanie Rady vykonávať.

• Subsidiarita (v prípade inej ako výlučnej právomoci)

Tento návrh je v súlade so zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 ods. 3 Zmluvy o Európskej únii (ZEÚ).

Národné vlády majú najlepšie predpoklady na to, aby oslovili svoje univerzity a iné organizácie vykonávajúce výskum a podporovali ich pri prijímaní potrebných opatrení. Spolupráca a koordinácia na úrovni EÚ sú však potrebné na zabezpečenie riadneho fungovania európskeho výskumného priestoru a na zmenšenie nerovností spôsobených rozdielnymi vnútroštátnymi opatreniami v oblasti bezpečnosti výskumu.

V súčasnosti nie je informovanosť o rizikách rovnomerne rozložená v celej EÚ. Zatiaľ čo čoraz väčší počet členských štátov a aktérov v oblasti výskumu a inovácií vyvíja a zavádza osobitné ochranné opatrenia, zdá sa, že iné si túto problematiku stále vo veľkej miere neuvedomujú, čo vytvára zraniteľnosti, ktoré by sa mohli ľahko zneužiť. Preto je nevyhnutná minimálna úroveň konzistentnosti prístupu v celej EÚ.

⁸ Rada EÚ: Strategický kompas pre bezpečnosť a obranu, ST 7371/22 z 21.3.2022 ([odkaz](#)).

⁹ Nariadenie (EÚ) 2021/821, ktorým sa stanovuje režim Únie na kontrolu vývozov, sprostredkovania, technickej pomoci, tranzitu a transferu položiek s dvojakým použitím ([odkaz](#)).

¹⁰ Odporúčanie Komisie o interných programoch dodržiavania pravidiel, pokiaľ ide o kontroly výskumu zahŕňajúceho položky s dvojakým použitím [...], 2021/1700 z 15.9.2021 ([odkaz](#)).

¹¹ Oznámenie Komisie o obrane demokracie, [COM(2023) 630 z 12.12.2023] ([odkaz](#)).

- **Proporcionalita**

Tento návrh je v súlade so zásadou proporcionality stanovenou v článku 5 ods. 4 ZEÚ. Obsah ani forma tohto navrhovaného odporúčania Rady neprekračujú rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie cieľa minimálnej úrovne jednotnosti prístupu v celej EÚ.

Právne postavenie tejto iniciatívy by malo zabezpečovať vlastníctvo a potvrdenie členskými štátmi. Zároveň by mala prevažne vychádzať z vlastného riadenia odvetvia výskumu a inovácií v súlade s akademickou slobodou a inštitucionálnou autonómiou.

Odporúčanie pomáha členským štátom a organizáciám vykonávajúcim výskum pri vypracúvaní a vykonávaní politík a opatrení, ktoré sú účinné a primerané. Zdôrazňuje sa v ňom dôležitosť medzinárodnej spolupráce a otvorenosť v nadväznosti na zásadu „také otvorené, ako je len možné, také uzavreté, ako je potrebné“. Takisto z nej vyplýva, ktoré opatrenia na riadenie rizík možno zaviesť pri plnom rešpektovaní akademickej slobody a inštitucionálnej autonómie a zabránení diskriminácii a stigmatizácii.

- **Výber nástroja**

Navrhované odporúčanie Rady poskytuje usmernenie členským štátom o tom, ako účinne identifikovať a riešiť riziká pre bezpečnosť výskumu. Odporúča sa v ňom, aby členské štáty podporovali svoje odvetvie výskumu a inovácií prijímaním potrebných krokov na zvyšovanie informovanosti a budovanie odolnosti. Odporúčaním Rady, ktoré vychádza z pracovného dokumentu útvarov Komisie o riešení zahraničného zasahovania do výskumu a inovácií, by sa zabezpečila aktívna účasť a záväzok všetkých členských štátov na politickej úrovni.

Alternatívne sa môže zväziť odporúčanie alebo oznámenie Komisie. Pokiaľ ide o obsah, ten by sa v zásade mohol týkať tých istých otázok ako odporúčanie Rady. Tieto nástroje však majú spoločné to, že sa v nich nevyžaduje aktívna účasť ani záväzok členských štátov. Neexistuje záruka, že adresáti postupujú podľa toho istého navrhovaného prístupu a rovnako chápu naliehavosť.

Právne záväzná iniciatíva, ako napríklad smernica alebo nariadenie, ktorou sa reguluje medzinárodná spolupráca v oblasti výskumu a inovácií tak, aby členské štáty riadne identifikovali a riešili riziká, by zaručila právnu konzistentnosť v celej Únii. Hlavnou nevýhodou záväzného nástroja je však v tejto konkrétnej súvislosti to, že by bolo veľmi ťažké vypracovať ho tak, aby sa zachovalo rozdelenie právomocí medzi EÚ a členské štáty a zároveň sa zachovali zásady akademickej slobody a inštitucionálnej autonómie.

Z týchto dôvodov sa za vhodný politický nástroj na riešenie predmetných problémov považuje odporúčanie Rady.

3. VÝSLEDKY HODNOTENÍ *EX POST*, KONZULTÁCIÍ SO ZAJINTERESOVANÝMI STRANAMI A POSÚDENÍ VPLYVU

- **Hodnotenia *ex post*/kontroly vhodnosti existujúcich právnych predpisov**

Neuvádza sa.

- **Konzultácie so zainteresovanými stranami**

Navrhované odporúčanie Rady vychádza z pracovného dokumentu útvarov Komisie o riešení zahraničného zasahovania do výskumu a inovácií z januára 2022. Počas roka 2023 sa uskutočňoval seminár vzájomného učenia sa riešení zahraničného zasahovania do výskumu

a inovácií s odborníkmi z 13 členských štátov, ktorí si vymieňali vnútroštátne skúsenosti a odborné poznatky. Okrem toho sa v súvislosti so sieťou vedomostí EÚ o Číne uskutočnili tri špecializované stretnutia s odborníkmi z členských štátov týkajúce sa bezpečnosti výskumu.

Pri vypracovaní návrhu sa zohľadnili aj informácie z výzvy na predkladanie podkladov, ktorá bola prístupná pre verejnosť na webovej stránke Vyjadrite svoj názor na poskytnutie spätnej väzby od 6. decembra 2023 do 3. januára 2024. Komisia prijala 56 príspevkov, pričom takmer 40 % z nich pochádzalo z akademických alebo výskumných inštitúcií. Okrem výzvy na predkladanie podkladov sa 15. decembra 2023 uskutočnilo cieleňé konzultačné stretnutie za účasti zástupcov hlavných organizácií zainteresovaných strán na úrovni EÚ v oblasti výskumu a inovácie.

- **Získavanie a využívanie expertízy**

Okrem vstupných informácií získaných počas konzultačného procesu sa návrh opiera aj o rozsiahle dôkazy, správy a štúdie zhromaždené za posledné roky. Kľúčové zdroje dôkazov zahŕňajú rozsiahly a stále sa zväčšujúci súbor usmerňovacích dokumentov o bezpečnosti výskumu vypracovaný členskými štátmi a odvetvovými organizáciami¹², ako aj správy o problematike vypracované think tankami, organizáciami zainteresovaných strán a poradnými radami.

Náležite sa prihliadlo aj na politiky bezpečnosti výskumu, ktoré v priebehu rokov realizovali naši medzinárodní partneri, ako aj na poznatky a skúsenosti, ktoré pritom získali. Ide napríklad o politiky krajín ako Spojené štáty, Spojené kráľovstvo, Austrália a Kanada¹³. V súvislosti s viacstranným dialógom o hodnotách a zásadách¹⁴ sa v decembri 2023 uskutočnil seminár o bezpečnosti výskumu, na ktorom sa aktívne zúčastnili medzinárodní partneri.

- **Posúdenie vplyvu**

Posúdenie vplyvu sa nevykonalo vzhľadom na doplnkovosť činností k iniciatívam členských štátov a nezáväznú a dobrovoľnú povahu navrhovaných činností.

Vplyv odporúčania do veľkej miery závisí od angažovanosti a pripravenosti členských štátov a odvetvových organizácií konať, a preto nie je možné ho vopred posúdiť. Ak Rada návrh prijme a členské štáty sa zaviažu jeho odporúčania s podporou odvetvia realizovať, návrh môže posilniť výskum tým, že zlepší informovanosť a posilní odolnosť v celej Európe.

- **Regulačná vhodnosť a zjednodušenie**

Návrh nesúvisí s programom legislatívneho zjednodušenia Komisie REFIT. Vyvíja sa však maximálne úsilie na efektívne využívanie obmedzených zdrojov, a to aj prostredníctvom využívania existujúcich riadiacich štruktúr európskeho výskumného priestoru a existujúcich štruktúr na podávanie správ. V navrhovanom odporúčaní sa takisto zdôrazňuje, že je potrebné zabrániť zbytočnému administratívne zaťaženiu odvetvia pri zavádzaní ochranných opatrení a že v súvislosti s financovaním výskumu by sa nemala zbytočne predlžovať lehota na udelenie grantu.

---

¹² Pozri napríklad *Annotated collection of guidance for secure and successful R&I cooperation* (Anotovaná zbierka usmernení týkajúcich sa bezpečnej a úspešnej spolupráce v oblasti výskumu a inovácií) (2022), ktorú zostavilo DLR-PT na žiadosť Komisie ([odkaz](#)).

¹³ Ďalšie informácie môžete nájsť napríklad na týchto webových sídlach: pre USA ([odkaz](#)), pre Spojené kráľovstvo ([odkaz](#)), pre Austráliu ([odkaz](#)) a pre Kanadu ([odkaz](#)).

¹⁴ Ďalšie informácie o viacstrannom dialógu o hodnotách a zásadách môžete nájsť tu: [odkaz](#).

- **Základné práva**

Jedným z hlavných cieľov návrhu je podpora členských štátov a organizácií vykonávajúcich výskum pri zabezpečovaní toho, aby sa medzinárodnou spoluprácou v oblasti výskumu a inovácií neporušovali základné hodnoty a ľudské práva. Odporúčanie má za cieľ ochranu základných akademických hodnôt, konkrétne akademickej slobody a etiky vo výskume.

4. VPLYV NA ROZPOČET

Hoci si táto iniciatíva nebude vyžadovať dodatočné zdroje z rozpočtu EÚ, na základe opatrení stanovených v toto odporúčaní sa zmobilizujú zdroje financovania na úrovni EÚ, vnútroštátnej a odvetvovej úrovni.

Na Európske centrum odborných poznatkov o bezpečnosti výskumu, ktoré Komisia plánuje zriadiť, sa vyčlenia prostriedky z existujúceho rozpočtu programu Horizont Európa. Pokiaľ ide o organizačnú štruktúru, zvažuje sa viacero možností, ktoré bude Komisia ďalej skúmať na základe preferencií členských štátov a zainteresovaných strán týkajúcich sa jeho funkcií.

5. ĎALŠIE PRVKY

- **Plány vykonávania, spôsob monitorovania, hodnotenia a podávania správ**

Na podporu členských štátov a zainteresovaných strán pri vykonávaní odporúčania sa budú v plnej miere využívať existujúce riadiace štruktúry európskeho výskumného priestoru. Očakáva sa, že bezpečnosť výskumu bude súčasťou nasledujúceho politického programu európskeho výskumného priestoru na roky 2025 – 2027, ktorý sa v súčasnosti pripravuje na základe dialógu s členskými štátmi a so zainteresovanými stranami.

Podávanie správ Komisiou bude prebiehať podľa už existujúceho dvojročného podávania správ o globálnom prístupe k výskumu a inováciám. Nasledujúca správa sa predpokladá v polovici roka 2025. Členské štáty sa vyzývajú, aby predložili národné akčné plány vykonania odporúčania do deviatich mesiacov od jeho prijatia.

- **Vysvetľujúce dokumenty (v prípade smerníc)**

Nevzťahuje sa.

- **Podrobné vysvetlenie konkrétnych ustanovení návrhu**

Celkovým cieľom iniciatívy je pomôcť členským štátom, inštitúciám vysokoškolského vzdelávania a organizáciám vykonávajúcim výskum, a to verejným aj súkromným, riešiť riziká spojené s bezpečnosťou výskumu. Zabezpečí sa tým, že činnosti výskumu, inovácií a vysokoškolského vzdelávania sa nebudú zneužívať ani vykonávať tak, aby to malo vplyv na bezpečnosť EÚ a jej členských štátov, prípadne tak, že by sa stali neetickými. Na tento účel obsahuje odporúčanie Rady tieto oddiely:

- Po predstavení predmetného problému a politických súvislostí návrhu v odôvodneniach sa vysvetľuje jeho rozsah pôsobnosti. Navrhuje sa vymedzenie „bezpečnosti výskumu“, ktoré vychádza z hlavných prvkov rôznych medzinárodne používaných vymedzení. Takisto sa objasňuje, ktorým organizáciám a zainteresovaným stranám je odporúčanie v prvom rade určené.
- Potom sa navrhujú zásady zodpovednej internacionalizácie. Tieto zásady sú vypracované tak, aby sa mohli využiť na podporu formulovania a koncipovania politickej reakcie na bezpečnosť výskumu na každej úrovni (úrovni EÚ,

vnútroštátnej úrovni alebo úrovni jednotlivých organizácií vykonávajúcich výskum). Zásady vychádzajú z prístupov použitých pri vypracúvaní vnútroštátnych a odvetvových usmernení o zodpovednej internacionalizácii. Z reakcie na výzvu na predkladanie podkladov je možné dospieť k záveru, že tieto zásady jednoznačne v komunite zainteresovaných správ zarezonovali.

- Nasledujúci oddiel obsahuje konkrétne odporúčania členským štátom. Je rozdelený na štyri pododdiely. V prvom pododdieli sa uvádza, čo sa odporúča subjektom verejného sektora urobiť pre odvetvie výskumu a inovácií, pokiaľ ide o vytvorenie podpornej štruktúry a poskytnutie usmernenia. Druhý pododdiel sa venuje hlavnej úlohe, ktorú zohrávajú vnútroštátne financujúce organizácie pri posilňovaní bezpečnosti výskumu. V treťom pododdieli sa rozoberá, čo sa odporúča urobiť členským štátom na podporu inštitúcií vysokoškolského vzdelávania a organizácií vykonávajúcich výskum pri zavádzaní ochranných opatrení a politík.
- V poslednom pododdieli sa uvádza množstvo podporných opatrení a iniciatív Komisie, v prípade ktorých je potrebná podpora členských štátov.
- V poslednom oddiele sa uvádza, ako sa budú uskutočňovať a monitorovať činnosti v nadväznosti na odporúčanie.

Návrh

ODPORÚČANIE RADY

o posilnení bezpečnosti výskumu

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 292 prvú a druhú vetu v spojení s jej článkom 182 ods. 5,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

keďže:

- (1) Otvorenosť, medzinárodná spolupráca a akademická sloboda sú základnými predpokladmi výskumu a inovácií na svetovej úrovni. V dôsledku rastúceho medzinárodného napätia a geopolitického významu výskumu a inovácií však naši výskumníci a akademickí pracovníci pri medzinárodnej spolupráci čoraz častejšie čelia rizikám spojeným s bezpečnosťou výskumu, čo má za následok, že európsky výskum a inovácie sú vystavené škodlivému vplyvu a zneužívaniu, ktoré ohrozujú našu bezpečnosť alebo porušujú naše etické normy. Preto je mimoriadne dôležité, aby sa európske inštitúcie vysokoškolského vzdelávania a organizácie vykonávajúce výskum, a to verejné aj súkromné, podporovali a aby sa im udelili právomoci na riešenie týchto rizík. Na zachovanie otvorenosti a bezpečnosti medzinárodnej spolupráce sú potrebné presné a primerané ochranné opatrenia.
- (2) Otvorená veda zabezpečuje, že veda je v čo najväčšej miere prístupná, čo je na prospech vede, hospodárstvu aj spoločnosti ako celku, pričom medzinárodná spolupráca prispieva k účinnému riešeniu globálnych výziev. Akademická sloboda znamená, že výskumníci môžu slobodne vykonávať svoj výskum a vyberať si výskumné metódy, ako aj výskumných partnerov z celého sveta, pričom medzinárodná mobilita talentov vo výskume obohacuje vedecké skúmanie a je základným predpokladom na posilnenie inovácií a dosahovanie prelomových vedeckých objavov.
- (3) Zintenzívňujúce sa strategické súperenie a návrat k mocenskej politike vedú k čoraz častejším transakčným vzťahom medzi štátmi. Táto zmena viedla k hrozbám, ktoré sú rôznorodejšie, nepredvídateľné a často hybridné¹. Keďže technológie majú obrovský vplyv na získanie politického, hospodárskeho a vojenského vedenia, niektorí konkurenti EÚ sa usilujú o svetové prvenstvo vo vznikajúcich prelomových technológiách, aby tak posilnili svoje vojenské a spravodajské schopnosti, pričom aktívne presadzujú stratégie civilno-vojenskej fúzie.
- (4) Hybridné hrozby môžu ovplyvniť všetky príslušné odvetvia, pre svoju otvorenosť, akademickú slobodu, inštitucionálnu autonómiu a celosvetovú spoluprácu je však

---

¹ Hybridné hrozby vznikajú vtedy, keď sa štátni alebo neštátni aktéri usilujú využiť zraniteľnosti EÚ vo svoj prospech koordinovaným využitím kombinácie opatrení (t. j.: diplomatických, vojenských, hospodárskych, technologických) bez toho, aby formálne vyhlásili vojnu ([odkaz](#)).

odvetvie výskumu a inovácií voči nim osobitne zraniteľné. Ich terčom sú výskumníci a inovátori usadení v EÚ a ich cieľom je získať špičkové poznatky a technológie, a to často pomocou skrytých a podvodných metód alebo priamej krádeže, ale častejšie využívaním medzinárodnej akademickej spolupráce, ktorá sa zdanlivo uskutočňuje v dobrej viere. Okrem ohrozenia našej bezpečnosti môžu tieto hybridné hrozby ovplyvniť akademickú slobodu v Európe.

- (5) Inštitúcie vysokoškolského vzdelávania a ďalšie organizácie vykonávajúce výskum sa preto pohybujú v čoraz náročnejšom medzinárodnom prostredí, v ktorom hrozí neželaný prenos kritických poznatkov a technológií do problematických krajín, v ktorých sa môžu využiť na posilnenie ich vojenských schopností alebo na účely, ktoré sú v rozpore so základnými hodnotami. Hoci tieto spolupráce nie sú vždy zo zákona zakázané, sú neželateľné, pretože predstavujú významné bezpečnostné a etické obavy.
- (6) Vzhľadom na svoju inštitucionálnu autonómiu a akademickú slobodu sú inštitúcie vysokoškolského vzdelávania a ďalšie organizácie vykonávajúce výskum primárne zodpovedné za vývoj a riadenie svojej medzinárodnej spolupráce. Subjekty verejného sektora na všetkých úrovniach by im mali poskytovať pomoc a podporu, priznávať im právomoci prijímať informované rozhodnutia a riadiť súvisiace riziká ohrozujúce bezpečnosť výskumu, čím sa zaisťuje otvorenosť aj bezpečnosť medzinárodnej spolupráce v oblasti výskumu, inovácií a vysokoškolského vzdelávania.
- (7) V posledných rokoch prebiehajú na úrovni EÚ diskusie o posilnení bezpečnosti výskumu, pričom sa realizuje aj viacero iniciatív:
  - V máji 2021 Komisia vydala oznámenie o globálnom prístupe k výskumu a inováciám², v ktorom sa uvádza nová európska stratégia pre politiku medzinárodného výskumu a inovácií. Rada v septembri 2021 reagovala prijatím záverov Rady³, v ktorých poskytla politický mandát na spoluprácu v oblasti bezpečnosti výskumu.
  - V rámcovom programe EÚ pre výskum a inovácie na roky 2021 – 2027 Horizont Európa⁴ boli zavedené viaceré ochranné opatrenia, ktorými sa uplatňuje osobitná zodpovednosť EÚ ako jedného z najväčších financovateľov výskumu v Európe.
  - V novembri 2021 Rada prijala politický program EVP na roky 2022 – 2024 v rámci svojich záverov o budúcom riadení európskeho výskumného priestoru (EVP)⁵, v ktorých je riešenie zahraničného zasahovania jedným z prioritných opatrení.

---

² Oznámenie Komisie o globálnom prístupe k výskumu a inováciám: Európska stratégia medzinárodnej spolupráce v meniacom sa svete [COM(2021) 252 z 18.5.2021] ([odkaz](#)).

³ Závery Rady týkajúce sa globálneho prístupu k výskumu a inováciám z 28.9.2021 ([odkaz](#)), najmä body 3, 11 a 23.

⁴ V nariadení EÚ 2021/695 o programe Horizont Európa z 28.4.2021 ([odkaz](#)) sa okrem iného stanovuje hodnotenie bezpečnosti všetkých projektov určených na financovanie (článok 20), možnosť vylúčiť subjekty usadené v tretích krajinách alebo podliehajúce kontrole tretích krajín z určitých výziev (článok 22 ods. 5), ako aj doplniť kritériá oprávnenosti ku kritériám stanoveným v odsekoch 2 až 5 s cieľom zohľadniť osobitné politické požiadavky alebo povahu a ciele akcie (článok 22 ods. 6) a právo Komisie alebo príslušného financujúceho orgánu namietat' proti prevodom vlastníctva výsledkov alebo udeleniu výhradnej licencie k výsledkom (článok 40 ods. 4). Podobné ustanovenia sú súčasťou aj Európskeho obranného fondu a Vesmírneho programu Únie.

⁵ Závery Rady o budúcom riadení európskeho výskumného priestoru z 26.11.2021 ([odkaz](#)).

- V januári 2022 Komisia v nadväznosti na záväzky, ktoré jej vyplývajú z globálneho prístupu, ako aj z politického programu EVP, vydala pracovný dokument útvarov Komisie o riešení zahraničného zasahovania do výskumu a inovácií⁶. Okrem toho sa s cieľom uľahčiť partnerské učenie medzi členskými štátmi konali počas roka 2023 činnosti vzájomného učenia.
- V oznámení Komisie o európskej stratégii pre univerzity⁷ sa pripomína, že inštitúcie vysokoškolského vzdelávania majú jedinečné postavenie na križovatke vzdelávania, výskumu a inovácií, a preto zohrávajú rozhodujúcu úlohu pri vytváraní európskeho vzdelávacieho priestoru⁸ a európskeho výskumného priestoru, zahraničné zasahovanie do inštitúcií vysokoškolského vzdelávania sa identifikuje ako hrozba a podporuje sa vykonávanie usmernení o zahraničnom zasahovaní. Ústredným prvkom stratégie je úloha inštitúcií vysokoškolského vzdelávania pri ochrane európskych demokratických hodnôt.
- Európsky parlament prijal 9. marca 2022 uznesenie o zahraničnom zasahovaní do všetkých demokratických procesov v Európskej únii vrátane dezinformácií, v ktorom vyzýva na posilnenie akademickej slobody, zlepšenie transparentnosti zahraničného financovania, ako aj na mapovanie a monitorovanie zahraničného zasahovania v kultúrnej, akademickej a náboženskej oblasti⁹.
- Zo širšieho hľadiska bezpečnosti a obrany prebieha úsilie v rámci stratégie EÚ pre bezpečnostnú úniu¹⁰, ako aj Strategického kompasu pre bezpečnosť a obranu¹¹, zamerané na spoločné posudzovanie hrozieb a výziev a väčšiu súdržnosť opatrení v oblasti bezpečnosti a obrany, a to aj prostredníctvom najrôznejších nástrojov na odhaľovanie hybridných hrozieb a reakciu na ne v rámci súboru nástrojov EÚ na boj proti hybridným hrozbám.
- V oblasti pravidiel EÚ týkajúcich sa kontrol vývozu položiek s dvojakým použitím a technológií dvojakého použitia má pre bezpečnosť výskumu veľký význam nariadenie EÚ o kontrole vývozu¹². Na pomoc inštitúciám vysokoškolského vzdelávania a organizáciám vykonávajúcim výskum Komisia v septembri 2021 vydala odporúčanie o programoch dodržiavania pravidiel, pokiaľ ide o výskum zahŕňajúci položky s dvojakým použitím¹³.

(8) Komisia a vysoký predstaviteľ prijali spoločné oznámenie o Európskej stratégii hospodárskej bezpečnosti¹⁴, ktoré sa zameriava na zabezpečenie toho, aby Únia naďalej využívala výhody vyplývajúce z hospodárskej otvorenosti, a to pri

⁶ Európska komisia, Generálne riaditeľstvo pre výskum a inováciu, *Tackling R&I foreign interference – Staff working document* (Riešenie zahraničného zasahovania do výskumu a inovácií – pracovný dokument útvarov Komisie), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie 2022 ([odkaz](#)).

⁷ Oznámenie Komisie o európskej stratégii pre univerzity [COM(2022) 16 z 18.1.2022] ([odkaz](#)).

⁸ Oznámenie Komisie o vytvorení európskeho vzdelávacieho priestoru do roku 2025 [COM(2020) 625 z 30.9.2020 ([odkaz](#))].

⁹ Uznesenie Európskeho parlamentu o zahraničnom zasahovaní do všetkých demokratických procesov v Európskej únii vrátane dezinformácií, P9_TA(2022)0064 z 9.3.2022 ([odkaz](#)).

¹⁰ Oznámenie Komisie o stratégii EÚ pre bezpečnostnú úniu [COM(2020) 605 z 24.7.2020] ([odkaz](#)).

¹¹ Rada Európskej únie: Strategický kompas pre bezpečnosť a obranu, ST 7371/22 z 21.3.2022 ([odkaz](#)).

¹² Nariadenie (EÚ) 2021/821, ktorým sa stanovuje režim Únie na kontrolu vývozov, sprostredkovania, technickej pomoci, tranzitu a transferu položiek s dvojakým použitím ([odkaz](#)).

¹³ Odporúčanie Komisie o interných programoch dodržiavania pravidiel, pokiaľ ide o kontroly výskumu zahŕňajúceho položky s dvojakým použitím [...], 2021/1700 z 15.9.2021 ([odkaz](#)).

¹⁴ Spoločné oznámenie o Európskej stratégii hospodárskej bezpečnosti [JOIN(2023) 20 z 20.6.2023] ([odkaz](#)).

minimalizovaní rizík pre jej hospodársku bezpečnosť. V stratégii sa navrhuje prístup troch pilierov: podpora hospodárskej základne a konkurencieschopnosti EÚ; ochrana pred rizikami a partnerstva s čo najširšou škálou krajín s cieľom riešiť spoločné obavy a záujmy. V každom pilieri zohráva výskum a inovácia kľúčovú úlohu.

- (9) V nadväznosti na toto spoločné oznámenie Komisia identifikovala kritické technologické oblasti pre hospodársku bezpečnosť EÚ na ďalšie posúdenie rizík s členskými štátmi, a to vo svojom odporúčaní z 3. októbra 2023¹⁵. Posúdenia rizík sa už prioritne začali v štyroch z desiatich identifikovaných oblastiach kritických technológií, konkrétne v oblasti pokročilých polovodičov, umelej inteligencie, kvantovej výpočtovej techniky a biotechnológií. Výsledok dokončených hodnotení rizík sa môže použiť pri ďalších opatreniach na vykonávanie Európskej stratégie hospodárskej bezpečnosti vrátane opatrení na posilnenie bezpečnosti výskumu.
- (10) V spoločnom oznámení o Európskej stratégii hospodárskej bezpečnosti sa ďalej avizovalo, že Komisia navrhne opatrenia na posilnenie bezpečnosti výskumu, ktorými sa zabezpečí využívanie existujúcich nástrojov a identifikujú a odstránia všetky zostávajúce nedostatky, pričom sa zachová otvorenosť inovačného ekosystému.
- (11) Pokiaľ ide o určenie nedostatkov uvedené v predchádzajúcom bode, z diskusií s členskými štátmi a organizáciami zainteresovaných strán vyplýva naliehavá potreba tvorcov politík a odborníkov z praxe dosiahnuť väčšiu jednoznačnosť koncepcie, spoločné chápanie predmetných problémov, ako aj toho, čo predstavuje primeranú a účinnú politickú reakciu.
- (12) Čoraz väčší počet členských štátov vypracoval alebo vypracúva politiky zamerané na posilnenie bezpečnosti výskumu. Hoci toto úsilie vo všeobecnosti prispieva k zlepšovaniu informovanosti a posilňovaniu odolnosti, nekoordinované znásobenie vnútroštátnych opatrení by malo za následok zlepenec vnútroštátnych politík, rozdiely medzi členskými štátmi, a teda aj fragmentáciu európskeho výskumného priestoru. Preto je na zabezpečenie rovnakých podmienok a ochranu etiky v európskom výskumnom priestore potrebná koordinácia na úrovni EÚ.
- (13) Malo by sa zdôrazniť, že ochranné opatrenia na zaistenie bezpečnosti výskumu môžu byť naozaj účinné len vtedy, ak sa konzistentne uplatňujú na všetkých úrovniach, čiže na úrovni EÚ, vnútroštátnej a regionálnej úrovni, ako aj na úrovni jednotlivých verejných a súkromných organizácií vykonávajúcich výskum, aby sa zabránilo nedostatkom a ich obchádzaniu.
- (14) V osobitných prípadoch môže byť pri dodržiavaní príslušných právnych predpisov a pravidiel EÚ prínosné výkladové usmernenie. To sa týka najmä pravidiel kontroly vývozu, predovšetkým nehmotného prenosu technológie, vízových požiadaviek v prípade zahraničných výskumníkov¹⁶, ako aj výkladu určitých požiadaviek na riadenie aktív otvorenej vedy a duševného vlastníctva z pohľadu bezpečnosti výskumu.
- (15) Je dôležité, aby sa hybridné hrozby, ktoré majú vplyv na výskumný a inovačný ekosystém, štrukturálne posudzovali, čím sa posilní situačná informovanosť tvorcov politík, a to využívaním jednotnej kapacity na analýzu spravodajských informácií

¹⁵ Odporúčanie Komisie o kritických technologických oblastiach pre hospodársku bezpečnosť EÚ na ďalšie posúdenie rizík s členskými štátmi [C(2023) 6689 z 3.10.2023] ([odkaz](#)).

¹⁶ Smernica (EÚ) 2016/801 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účely výskumu, štúdií, odborného vzdelávania, dobrovoľníckej služby, výmenných programov žiakov alebo vzdelávacích projektov a činnosti aupair z 11.5.2016 ([odkaz](#)).

(SIAC), najmä strediska pre hybridné hrozby, úsilia Európskeho centra excelentnosti pre boj proti hybridným hrozbám¹⁷, ako aj agentúry ENISA v oblasti kybernetických hrozieb¹⁸.

- (16) Vzhľadom na to, že významná časť výskumu a inovácií sa uskutočňuje v súkromnom sektore, je mimoriadne dôležité vypracovať zacielené usmernenie a nástroje pre podniky, a najmä startupy a malé a stredné podniky s intenzívnym výskumom. Hoci riziká, ktorým sú spoločnosti vystavené, môžu byť podobné, ich situácia sa líši od situácie inštitúcií vysokoškolského vzdelávania a organizácií vykonávajúcich výskum. Preto by sa mala venovať pozornosť existujúcim pravidlám, a to aj tým, ktoré sa týkajú kontroly vývozu položiek s dvojakým použitím a preverovania zahraničných investícií, ako aj prebiehajúceho úsiliu v oblasti monitorovania investícií v zahraničí.
- (17) Pri príprave tohto odporúčania sa venovala náležitá pozornosť skúsenostiam členských štátov, ako aj partnerov EÚ, a to v rámci dvojstranných aj viacstranných formátov. Prihliada sa v ňom na poznatky z politik kľúčových partnerov, pričom sa zdôrazňuje, že je potrebné vypracovať prístup, ktorý je vhodný pre jedinečnú európsku situáciu. S našimi partnermi sa neustále usilujeme vymieňať si informácie a skúsenosti, ako aj osvedčené postupy, a snažíme sa nájsť spôsoby, ako zosúladiť ochranné opatrenia, a to aj prostredníctvom viacstranného dialógu o hodnotách a zásadách, v rámci rokovaní o pridružení a spoločných zasadnutí riadiaceho výboru pre vedu a technológie v súvislosti s medzinárodnými vedecko-technickými dohodami, ako aj na viacstranných fórach, akými sú G7, OECD a NATO, a prostredníctvom príslušných viacstranných dohôd o kontrole vývozu.
- (18) Obavam o bezpečnosť výskumu sa venuje čoraz väčšia pozornosť, pričom sa zintenzívňuje prebiehajúca diskusia o súvisiacich rizikách a o tom, ako ich čo najlepšie riadiť. Vzhľadom na to je potrebné ďalej zlepšovať informovanosť, uľahčovať partnerské učenie medzi členskými štátmi a príslušnými organizáciami zainteresovaných strán, ako aj prispievať k vzdelávaciemu prístupu, ktorý je zároveň pružný aj agilný.

ROZSAH PÔSOBNOSTI

1. Na účely tohto odporúčania sa „bezpečnosť výskumu“ týka riadenia rizík súvisiacich:
  - a) s neželaným prenosom kritických poznatkov, know-how a technológií, ktorý môže ovplyvniť bezpečnosť EÚ a jej členských štátov, napríklad vtedy, ak sa v tretích krajinách využije na vojenské účely;
  - b) so škodlivým vplyvom na výskum, keď môžu výskum zneužiť tretie krajiny na potlačenie určitých naratívov alebo podnecovanie autocenzúry medzi študentmi a výskumníkmi, čím sa porušuje akademická sloboda a etika vo výskume v EÚ;
  - c) s porušeniami etických zásad, keď sa poznatky a technológie využívajú na potlačenie alebo podkopanie základných hodnôt, či už v EÚ, alebo inde.

---

¹⁷ Centrum excelentnosti pre boj proti hybridným hrozbám je autonómna sieťová medzinárodná organizácia na boj proti hybridným hrozbám, ktorá bola založená v roku 2017 a sídli v Helsinkách ([odkaz](#)).

¹⁸ Agentúra Európskej únie pre kybernetickú bezpečnosť, ENISA, je agentúra Únie zameraná na dosahovanie vysokej spoločnej úrovne kybernetickej bezpečnosti v celej Európe ([odkaz](#)).

2. Na účely tohto odporúčania by sa mala „medzinárodná spolupráca“ chápať ako spolupráca verejných a súkromných organizácií vykonávajúcich výskum a inštitúcií vysokoškolského vzdelávania s výskumnými a inovačnými organizáciami a spoločnosťami usadenými mimo EÚ. Výskumné a inovačné organizácie a spoločnosti usadené v EÚ, ale vlastnené alebo kontrolované mimo EÚ, by sa mali zväžiť na základe hodnotenia rizika.
3. V kontexte tohto odporúčania je „hodnotenie rizika“ proces súvisiaci s medzinárodnou spolupracou v oblasti výskumu a inovácií, pri ktorom sa zohľadňuje kombinácia hlavných rizikových faktorov. Kombinácia týchto faktorov určuje úroveň rizika. Kľúčové prvky, ktoré je potrebné posúdiť, sa môžu zoskupiť do štyroch kategórií:
  - rizikový profil organizácií usadených v EÚ začínajúcich medzinárodnú spoluprácu: zváženie silných a slabých stránok organizácie vrátane finančných závislostí, ktoré sú relevantné pre výskumný projekt,
  - oblasť výskumu a inovácií, v ktorej sa uskutočňuje medzinárodná spolupráca: zváženie toho, či sa projekt zameriava na oblasť výskumu, napr. oblasť kritickej technológie, alebo zahŕňa metodiku alebo výskumnú infraštruktúru, ktorá sa považuje za osobitne citlivú z hľadiska bezpečnosti alebo etických/ľudských práv,
  - rizikový profil tretej krajiny, v ktorej je usadený alebo vlastnený, prípadne z ktorej je kontrolovaný, medzinárodný partner (napr.: vzťahujú sa na krajinu sankcie alebo má nedostatky z hľadiska zásad právneho štátu, prípadne zlé výsledky v oblasti ochrany ľudských práv, agresívnu stratégiu civilno-vojenskej fúzie alebo obmedzenú akademickú slobodu),
  - rizikový profil medzinárodnej partnerskej organizácie: vykonanie náležitej starostlivosti vo vzťahu k organizácii, s ktorou plánujete spolupracovať, s cieľom zistiť, či má prepojenie na vládu alebo armádu, či existujú prepojenia príslušných výskumníkov/zamestnancov, ako aj zistiť, aké sú úmysly partnera, pokiaľ ide o koncové využívanie alebo uplatňovanie výsledkov výskumu.
4. Na účely tohto odporúčania zahŕňa „odvetvie výskumu a inovácií“ všetky organizácie vykonávajúce výskum a inštitúcie vysokoškolského vzdelávania v celej Únii, a to verejné aj súkromné. Vzhľadom na význam ostatných zainteresovaných strán, ako napríklad úradov pre transfer technológií, agentúr v oblasti internacionalizácie, obchodných komôr a spoločností s intenzívnym výskumom, môže byť toto odporúčanie rovnako relevantné aj pre všetkých ostatných aktérov vo výskumnom a v inovačnom ekosystéme EÚ. Ak je to relevantné, môžu sa zohľadniť aj činnosti medzinárodnej spolupráce týkajúce sa vzdelávania.

ZÁSADY ZODPOVEDNEJ INTERNACIONALIZÁCIE

1. Neprerušená podpora a obhajoba akademickej slobody a inštitucionálnej autonómie pri zohľadnení skutočnosti, že zodpovednosť za medzinárodnú spoluprácu v oblasti výskumu a inovácií leží predovšetkým na inštitúciách vysokoškolského vzdelávania a ďalších organizáciách vykonávajúcich výskum.
2. Neprerušená podpora a stimulovanie medzinárodnej spolupráce v oblasti výskumu a inovácií s partnermi v tretích krajinách, ktorá je otvorená aj bezpečná, a to v súlade so zásadou „také otvorené, ako je len možné, také uzavreté, ako je potrebné“, čím sa zabezpečí vyhľadateľnosť, prístupnosť, interoperabilita a opätovná použiteľnosť

výsledkov výskumu, pri náležitom zohľadnení platných obmedzení vrátane bezpečnostných obáv.

3. Zabezpečenie primeranosti opatrení: ak sa zavedú ochranné opatrenia, nemali by prekračovať rámec toho, čo je nevyhnutne potrebné na zmiernenie predmetných rizík, pričom by mali zabraňovať zbytočnému administratívne zaťaženiu. Cieľom je znížiť riziko, a nie oddeľovať.
4. Riadenie opatrení v oblasti bezpečnosti výskumu na účely ochrany hospodárskej bezpečnosti, ako aj bezpečnosti Únie a vnútroštátnej bezpečnosti, a obrany spoločných hodnôt vrátane akademickej slobody pri súčasnom odmietaní protekcionizmu a neopodstatneného politického využívania výskumu a inovácií.
5. Podpora vlastného riadenia v rámci odvetvia, pri ktorom majú výskumníci a inovátori právomoc prijímať informované rozhodnutia a ktorým sa podčiarkujú spoločenské zodpovednosti inštitúcií vysokoškolského vzdelávania, a to na základe zásady „s akademicou slobodou prichádza akademická zodpovednosť“.
6. Prijatím celoštátneho prístupu, ktorý je kombináciou príslušných odborných poznatkov a zručností, sa zabezpečuje komplexný prístup k bezpečnosti výskumu a posilňuje súdržnosť krokov vlády a vysiela odkaz odvetviu výskumu a inovácií vrátane konkrétnych krokov na zvýšenie úrovne zručností a rekvalifikáciu príslušnej pracovnej sily.
7. Pri presadzovaní prístupu založeného na riziku: prijatie politik nerozlišujúcich medzi krajinami, v ktorých sa identifikujú a riešia riziká pre bezpečnosť výskumu, nech už vyplývajú odkiaľkoľvek, keďže to je najlepšia záruka toho, že sa zachová vyvážený prístup k príležitostiam a rizikám pri spolupráci v oblasti výskumu a inovácií a že sa neprehliadne vývoj v prostredí hrozieb vrátane vzniku nových aktérov hrozieb.
8. Zabezpečenie toho, aby sa vyvinulo maximálne úsilie zamerané na predchádzanie všetkým formám diskriminácie a stigmatizácie, a to priamej, ako aj nepriamej, ktorá sa môže vyskytnúť ako neželaný vedľajší účinok ochranných opatrení, a zabezpečenie úplného dodržiavania základných práv a spoločných hodnôt.
9. Uznanie dynamickej povahy bezpečnosti výskumu formovanej vznikajúcimi rizikami, novými poznatkami a geopolitickými súvislosťami, ktorá si vyžaduje prístup k vzdelávaniu s pravidelným preskúmaním, aby sa zabezpečila aktuálnosť, účinnosť a primeranosť politik v oblasti bezpečnosti výskumu.

TÝMTO ODPORÚČA ČLENSKÝM ŠTÁTOM:

pri plnom rešpektovaní inštitucionálnej autonómie a akademickej slobody a v súlade s vnútroštátnymi okolnosťami a ich zodpovednosťou za vnútroštátnu bezpečnosť, aby:

1. sa usilovali o vypracovanie a realizáciu súdržného súboru politických opatrení na posilnenie bezpečnosti výskumu a pritom čo najlepšie využili prvky uvedené v tomto oddiele a prihliadli na uvedené zásady zodpovednej internacionalizácie;
2. sa zapájali do dialógu so zainteresovanými stranami z oblasti výskumu a inovácií s cieľom definovať povinnosti a úlohy a vypracovať vnútroštátny akčný plán, v ktorom sa sformulujú prípadné vnútroštátne usmernenia a uvedú príslušné opatrenia a iniciatívy na posilnenie bezpečnosti výskumu, ako aj harmonogram ich vykonávania;
3. vytvorili podpornú štruktúru, napr.: poradné centrum pre bezpečnosť výskumu, na pomoc výskumníkom a inovátorom pri zvládaní rizík súvisiacich s medzinárodnou

spoluprácou v oblasti výskumu a inovácií. Na základe kombinácie medziodvetvových odborných poznatkov a zručností by malo poskytovať informácie a poradenstvo, ktoré môžu organizácie vykonávajúce výskum využiť na prijímanie informovaných rozhodnutí, váženie príležitostí a rizík perspektívnej medzinárodnej spolupráce, ako aj ďalších služieb, po ktorých je v odvetví výskumu a inovácií jednoznačný dopyt, a to vrátane činností v oblasti zlepšovania informovanosti a odbornej prípravy;

4. posilnili dôkazovú základňu tvorby politiky v oblasti bezpečnosti výskumu prostredníctvom analýzy prostredia hrozieb, a to aj z hľadiska kybernetickej bezpečnosti, ako aj prostredníctvom vykonania alebo zadania vykonania výskumu súvisiaceho s príslušnou politikou;
5. venovali osobitnú pozornosť kritickým technológiám uvedeným v odporúčaní Komisie o oblastiach kritických technológií pre hospodársku bezpečnosť EÚ na ďalšie posúdenie rizík s členskými štátmi¹⁹ a výsledkom takýchto kolektívnych posúdení rizík;
6. posilnili medziodvetvovú spoluprácu na vládnej úrovni, a to najmä spojením tvorcov politik zodpovedných za vysokoškolské vzdelávanie, výskum a inovácie, zahraničné veci, spravodajstvo a bezpečnosť;
7. umožňovali výmenu informácií s verejnými a súkromnými organizáciami vykonávajúcimi výskum o uvedenej analýze a výskume, a to aj prostredníctvom utajovaných a neutajovaných informačných brífingov alebo špecializovaných styčných dôstojníkov;
8. získavali poznatky o odolnosti odvetvia, ako aj účinnosti a primeranosti platných politik v oblasti bezpečnosti výskumu, a to aj, pokiaľ je to možné, prostredníctvom pravidelného testovania odolnosti a simulácií incidentov;
9. s cieľom zabezpečiť dodržiavanie platných pravidiel EÚ týkajúcich sa kontrol vývozu položiek s dvojakým použitím a sankcií prijatých podľa článku 29 ZEÚ a článku 215 ZFEÚ prijali vnútroštátne opatrenia, a to predovšetkým v oblasti prenosu nehmotných technológií, ako aj posilnili vykonávanie a presadzovanie sankčných režimov, ktoré sú relevantné pre výskum a inovácie, napríklad tých, ktorými sa zakazuje prenos určitých technológií;
10. proaktívne prispievali k jednotnej kontaktnej platforme EÚ na riešenie zahraničného zasahovania do výskumu a inovácií poskytovaním nástrojov a zdrojov vypracovaných vďaka verejnemu financovaniu s cieľom uľahčiť cezhraničné využívanie týchto nástrojov a zdrojov a používateľsky ústretovo a prístupne ich poskytovať;
11. spoločne so súkromným sektorom vypracovali zacielené informácie a usmernenie pre podniky uskutočňujúce súkromný výskum a inovácie, a to vrátane startupov a malých a stredných podnikov s intenzívnym výskumom;
12. v prípade potreby a na základe posúdenia rizík zvažili uplatnenie opatrení uvedených v tomto odporúčaní na činnosti medzinárodnej spolupráce v oblasti vysokoškolského vzdelávania vrátane činností mobility študentov a zamestnancov;

Úloha organizácií financujúcich výskum

---

¹⁹ Odporúčanie Komisie o kritických technologických oblastiach pre hospodársku bezpečnosť EÚ na ďalšie posúdenie rizík s členskými štátmi z 3.10.2023 ([odkaz](#)).

13. spolupracovali s organizáciami vykonávajúcimi výskum s cieľom zabezpečiť, aby:
- a) bezpečnosť výskumu bola neoddeliteľnou súčasťou procesu podávania žiadosti, pri ktorom sa zohľadňujú rôzne faktory, ktoré spoločne charakterizujú rizikový profil projektu. Cieľom je podnietiť prijímateľov, aby porozmýšľali nad súvislosťami, v ktorých sa bude uskutočňovať spolupráca v oblasti výskumu a inovácií, a aké motivácie a (skryté) motívy pri nej môžu zohrávať úlohu, čím sa zabezpečí včasné odhalenie potenciálnych rizík a hrozieb, aby sa v čo najväčšej možnej miere zabránilo vzniku problémov v neskoršom štádiu;
  - b) výskumné projekty vybrané na financovanie, ktoré vzbudzujú obavy („varovné signály“), podliehali hodnoteniu rizika primeraného ich rizikovému profilu, z ktorého vyplynie dohoda na vhodných ochranných opatreniach na riešenie identifikovaných rizík, pričom sa zabezpečí, aby sa zbytočne nepredlžovala lehota na udelenie grantu a zabráni sa zbytočnému administratívne mu zaťaženiu;
  - c) sa pri uplatňovaní ochranných opatrení vo vnútroštátnych programoch financovania zohľadňovali opatrenia uplatňované v rámci príslušných programov financovania EÚ;
  - d) sa žiadatelia usilovali o poskytnutie záruk perspektívnymi partnermi projektov s vysokým rizikovým profilom, napríklad prostredníctvom uzavretia partnerskej dohody, že výsledky výskumu sa využijú v súlade so základnými hodnotami vrátane dodržania ľudských práv;
  - e) boli vo financujúcej organizácii k dispozícii primerané odborné poznatky a zručnosti na riešenie obáv týkajúcich sa bezpečnosti výskumu, ako aj zavedené primerané monitorovacie a hodnotiace opatrenia na vykonávanie dohľadu nad projektmi v jednotlivých fázach vrátane sledovania incidentov a prijímania dôveryhodných opatrení v prípade nedodržania predpisov;

Podpora inštitúcií vysokoškolského vzdelávania a ďalších organizácií vykonávajúcich výskum

14. povzbudzovali a podporovali inštitúcie vysokoškolského vzdelávania a ďalšie organizácie vykonávajúce výskum pri
- a) vytváraní celoodvetvovej platformy zainteresovaných strán s cieľom uľahčiť výmenu informácií, partnerské učenie, vývoj nástrojov a vypracovanie usmernení, ako aj hlásenie incidentov; je potrebné zväžiť združovanie zdrojov, aby sa čo najlepšie využívali obmedzené a rozptýlené zdroje a odborné poznatky;
  - b) štruktúrnom vykonávaní postupov interného riadenia rizík, a to aj prostredníctvom hodnotenia rizík, náležitej starostlivosti v prípade perspektívnych partnerov a postúpení prvkov vzbudzujúcich obavy („varovné signály“) na vyššie úrovne interného rozhodovania, pričom sa zabráni zbytočnému administratívne mu zaťaženiu;
  - c) vyžadovaní začlenenia kľúčových rámcových podmienok, ako napríklad dodržiavania základných hodnôt, akademickej slobody, reciprocity a dohôd o správe aktív duševného vlastníctva vrátane šírenia a valorizácie výsledkov, poskytovania licencií na výsledky alebo prenosu výsledkov a zakladania spin-

off podnikov do partnerských dohôd o výskume uzatváraných so zahraničnými subjektmi, a to aj prostredníctvom memoránd o porozumení, ako aj zavedenia stratégie ukončenia spolupráce v prípade nedodržavania podmienok dohôd;

- d) posudzovaní rizík súvisiacich s programami talentov v oblasti vysokoškolského vzdelávania a výskumu sponzorovanými zahraničnými vládami, ktoré sa zameriava najmä na všetky neželané povinnosti uložené ich prijímateľom a zaručenie toho, aby poskytovatelia kurzov a odbornej prípravy na akademickej pôde sponzorovaní zahraničnými vládami dodržiavali poslanie a pravidlá hostiteľskej inštitúcie;
- e) investovaní do špecializovaných interných odborných poznatkov a zručností v oblasti bezpečnosti výskumu, pridelovaní zodpovednosti za bezpečnosť výskumu na primeraných organizačných úrovniach a investovaní do kybernetickej hygieny a do vytvárania kultúry, v ktorej je vyvážená otvorenosť s bezpečnosťou;
- f) vypracúvaní programov odbornej prípravy vrátane online kurzov pre odborníkov z praxe a nových zamestnancov v rámci ich zaškoľovania, ako aj učebných plánov zameraných na odbornú prípravu ďalšej generácie bezpečnostných poradcov a tvorcov politík. Školitelia by mali v rámci procesu štruktúrneho preverovania zisťovať a odhaľovať prvky, ktoré vyvolávajú obavy („varovné signály“), v žiadostiach o výskumné pozície, a to najmä v kritických oblastiach výskumu;
- g) zabezpečovaní úplnej transparentnosti finančných zdrojov a prepojení výskumných pracovníkov vo vedeckých publikáciách a všetkých ostatných formách šírenia výsledkov výskumu, čím sa zabráni tomu, aby závislosť od zahraničia a konflikty záujmov alebo záväzky ovplyvňovali kvalitu a obsah výskumu;
- h) zavádzaní fyzickej aj virtuálnej kompartmentalizácie, ktorou sa zaručuje udelenie prístupu v oblastiach ako laboratória a výskumná infraštruktúra, ako aj dáta a systémy, ktoré sú osobitne citlivé, výhrade na základe potreby poznať a v prípade online systémov zavedenie spoľahlivých opatrení v oblasti kybernetickej bezpečnosti;
- i) zabezpečovaní predchádzaniu všetkým formám priamej aj nepriamej diskriminácie a stigmatizácie, zaručovaní individuálnej bezpečnosti s osobitným dôrazom na nátlak diaspóry podľa štátu pôvodu a iné formy škodlivého vplyvu, ktorý by mohol viesť k autocenzúre a mohol by mať bezpečnostné dôsledky pre zahraničných výskumníkov, doktorandov a študentov, a zabezpečovaní ohlasovania incidentov;

Podpora opatrení na úrovni Únie

- 15. plne spolupracovali na umožňovaní opatrení, ktoré Komisia prijala alebo plánuje prijať na podporu vykonávania tohto odporúčania, a najmä:
  - a) plného využívania otvorenej metódy koordinácie, najmä riadiacich štruktúr EVP, na zlepšovanie informovanosti, uľahčovanie partnerského učenia, ako aj na dosahovanie konzistentnosti politík;
  - b) zriadenia Európskeho centra odborných poznatkov o bezpečnosti výskumu ako kontaktného miesta prepojeného s jednotnou kontaktnou platformou Komisie na riešenie zahraničného zasahovania do výskumu a inovácií, čím sa prispeje

k vytvoreniu celoeurópskeho spoločenstva praxe a vedeniu štrukturálneho dialógu s organizáciami zainteresovaných strán, ako aj k politicky relevantnému výskumu bezpečnosti výskumu a analýze trendov a vzorcov v celej Únii;

- c) posilnenia situačnej informovanosti medzi tvorcami politík v spolupráci s vysokým predstaviteľom prostredníctvom štrukturálneho posudzovania hybridných hrozieb, ktoré ovplyvňujú výskumný a inovačný ekosystém;
- d) vypracovania metodiky testovania odolnosti, ktorú môžu používať na vnútroštátnej úrovni na dobrovoľnej báze inštitúcie vysokoškolského vzdelávania a verejné a súkromné organizácie vykonávajúce výskum;
- e) pokračovania spolupráce s členskými štátmi a za účasti zainteresovaných strán v oblasti posudzovania rizík kritických technológií²⁰, ako aj účasti na dialógu s cieľom zabezpečiť výmenu informácií a konzistentnosť prístupu k hodnoteniu rizík a ochranným opatreniam v oblasti bezpečnosti výskumu vo vnútroštátnych programoch financovania a v príslušných programoch financovania EÚ;
- f) vypracovania nástrojov a zdrojov, a to takých, pri ktorých sa nerozlišuje medzi krajinami, ako aj takých, ktoré sú špecifické pre jednotlivé krajiny, na podporu inštitúcií vysokoškolského vzdelávania a verejných a súkromných organizácií vykonávajúcich výskum pri vykonávaní náležitej starostlivosti v prípade perspektívnych partnerov; ako aj organizovania dvojročného fóra zainteresovaných strán o bezpečnosti výskumu v spolupráci s organizáciami zainteresovaných strán na úrovni EÚ;
- g) prípadného vypracovania výkladového usmernenia o vývoji postupov hodnotenia rizika, ako aj o uplatňovaní príslušných právnych predpisov EÚ;
- h) spolupráce s odvetvím výskumu a inovácií na posúdení toho, ako čo najlepšie zvýšiť transparentnosť zdrojov financovania výskumu a prepojení výskumníkov;
- i) posilnenia dialógu s medzinárodnými partnermi o bezpečnosti výskumu, ako aj prijímania iniciatív na vyjadrenie spoločného postoja EÚ k téme na viacstranných fórach.

PODÁVANIE SPRÁV

1. Členskými štátmi sa odporúča, aby toto odporúčanie vykonali najskôr, ako to bude možné. Vyzývajú sa, aby Komisii do [vložené dátum 9 mesiacov od prijatia Radou] oznámili svoj akčný plán (uvedený v bode 2 odporúčania členskými štátmi), v ktorom sa stanovujú príslušné opatrenia na posilnenie bezpečnosti výskumu vzhľadom na ich príslušnú východiskovú pozíciu.
2. Komisia bude monitorovať pokrok dosahovaný pri vykonávaní tohto odporúčania prostredníctvom rámcov monitorovania a podávania správ o riadení EVP v spolupráci s členskými štátmi a na základe konzultácií s dotknutými zainteresovanými stranami, pričom bude každé dva roky podávať správy Rade v rámci dvojročného podávania správ o globálnom prístupe k výskumu a inováciám.

---

²⁰ Odporúčanie Komisie o kritických technologických oblastiach pre hospodársku bezpečnosť EÚ na ďalšie posúdenie rizík s členskými štátmi z 3.10.2023 ([odkaz](#)).

Po vykonaní podrobného posúdenia a na základe budúceho vývoja geopolitickej situácie bude možné navrhnúť ďalšie kroky a opatrenia.

V Bruseli

*Za Radu
predseda/predsedička*